

ПЕДАГОГИКА ИЛИМДЕРИ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PEDAGOGICAL SCIENCES

Зикирова Г.А., Култаева Д.Ч.

**ИНТЕРАКТИВДИК ОКУТУУ ПРОЦЕССИНДЕ КЕСИПТИК
КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮКТҮН КАЛЫПТАНЫШЫ**

Зикирова Г.А., Култаева Д.Ч.

**ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
КОМПЕТЕНТНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ИНТЕРАКТИВНОГО
ОБУЧЕНИЯ**

G.A. Zikirova, D.Ch. Kultaeva

**FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN THE
PROCESS OF INTERACTIVE LEARNING**

УДК: 37.373.6:51

Бул макалада кесиптик компетенттүүлүктү калыптандыруу үчүн интерактивдик окутуу процессиндеги потенциалдуу мүмкүнчүлүктөр, интерактивдик методдордун натыйжалуулугун жогорулатуучу педагогикалык шарттар көрсөтүлөт. Компетенциялар билим берүү процессинин натыйжаларынын сапатын түшүнүүдөгү учурдагы тенденцияларды чагылтат. Мында, сапатты компетенциялардын топтому аркылуу аныктоо башкы максат эмес, негизги - баалоочу процесстердин жардамында компетенттүүлүктүн жетишилген деңгээлин кандайча фиксирленген жана анын жогорулатылышын кандайча камсыздаганга боло тургандыгын аныктоо. Ошондуктан окутуунун жетишилген натыйжаларынын сапатын мүнөздөгөн жогорку окуу жайлардын бүтүрүүчүлөрүнүн компетенцияларынын ар бири түзүмдөштүрүлүшкө муктаж. Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишмердикке даяр болуусунун критерийлери мамлекеттик билим берүү стандарттын талаптары аркылуу, ал эми анын компетенциялары ар бир бүтүрүүчү катары алдуга тийиш болгон ишмердиктин негизги түрлөрү аркылуу аныкталат. Мамлекеттик билим берүү стандарттын билимдердин, билгичтиктердин, чече турган маселелердин чөйрөсүн белгилөө менен, ал маселелердин тизмегин аныктай тургандыгы көрсөтүлөт.

Негизги сөздөр: компетенция, компетенттүүлүк, интерактивдик окутуу, коммуникативдик, конкуренция, презентация, педагогикалык шарт, кесип, адис, эмгек базары.

В данной статье указываются потенциальные возможности в процессе интерактивного обучения для формирования профессиональных компетенций, педагогические условия, повышающие эффективность интерактивных методов. Компетенции отражают текущие тенденции в понимании качества результатов образовательного процесса. При этом, определенная цель, а определение того, как можно обеспечить повышение уровня компетентности с помощью основных оценочных процессов. Поэтому каждая компетенция выпускников вузов, характеризующая качество достигнутых результатов обучения нуждается в структурированности, Критерии готовности выпускника к профессиональной деятельности определяются требованиями государственного образовательного стандарта, а его компетенции – основными видами деятельности, которые должен получить каждый выпускник. В государственном образовательном стандарте указывается, что он определяет перечень вопросов, с определением круга знаний, умений, решаемых вопросов.

Ключевые слова: компетенция, компетентность, интерактивное обучение, коммуникативное, конкуренция, презентация, педагогические условия, профессия, специалист, рынок труда.

This article identifies the potential opportunities in the process of interactive learning for the formation of professional competencies, pedagogical conditions that increase the effectiveness of interactive methods. Competencies reflect current trends in understanding the quality of the results of the educational process. At the same time, the defi-

inition of quality through a set of competencies is not the main goal, but the definition of how it is possible to improve the level of competence through the main assessment processes. Therefore, each competence of University graduates, which characterizes the quality of the achieved learning results, needs to be structured, the Criteria for the graduate's readiness for professional activity are determined by the requirements of the state educational standard, and its competence – the main activities that each graduate should receive. The state educational standard States that it defines a list of issues with the definition of the range of knowledge, skills, issues to be solved.

Key words: competence, competence, interactive training, communicative, competition, presentation, pedagogical conditions, profession, specialist, labor market.

Компетенттүүлүк – бул өздөштүрүлгөн билимдерди практикалык ишмердикте жана күндөлүк турмушта колдонуу билгичтиги болот. Компетенттүүлүккө багытталган тапшырмалар окуу процессинде билим берүүдө компетенттүүлүк моделди ишке ашыруунун, айрым окуу предметтеринин мазмунун да, технологиясынын да, мониторингдин да, б.а. окутуунун жана окуу процессинде окуучулардын даярдыгынын сапатын баалоонун каражаты катары колдонулат.

Эмгек базары – бул жумуш орун сунуштоочулар менен адистердин жолугушуу аянты. Алардын арасындагы мамилени суроо-талаптар менен сунуштоолор жөнгө сапары белгилүү. Жумуш орун сунуштоочуга адистердин көп болгону ыңгайлуу. Анткени, ага өз максатына ийгиликтүү жетүү үчүн компетенттүү адис керек. Андыктан ал тандап алуу мүмкүнчүлүгүн издейт. Ал эми адистерге жумушчу орун сунуштоочулардын саны көп болгону жөндүү. Адис да өз максатына ийгиликтүү жетүүнү каалайт. Ошондуктан ал компетенттүү, конкуренцияга жөндөмдүү болуу үчүн компетенциясына кирген тажрыйбаларды толугураак үйрөнүү керектигин элестетүүсү абзел. Ал эми тажрыйба – бул билим, билгичтик жана көндүмдүн биримдиги [1].

Компетенттүү адис да компетенциясына кирген тажрыйбаларды жогорку деңгээлде аткарууга мүмкүнчүлүк берүүчү шартты сунуш кылган жумуш орун сунуштоочуну тандоого аракеттенет.

Эмгек базарындагы жогоруда сүрөттөлгөн кырдаал болочок адистен эмгек базарындагы

жумуш орун сунуштоочулар тарабынан коюлуп жаткан талаптарга төп келген компетенцияларды жогорку деңгээлде өздөштүрүүгө түрткү боло турган материалдык-техникалык базага ээ, окутуунун инновациялык технологиялары менен жабдылган, тажрыйбалуу, чыгармачыл окутуучулар менен камсыздалган кесиптик окуу жайды тандап алат [2].

Компетенциялар жалпысынан алганда, билим берүү процессинин натыйжаларынын сапатын түшүнүүдөгү учурдагы тенденцияларды чагылтат деп айтканга болот. Мында, сапатты компетенциялардын топтому аркылуу аныктоо башкы максат эмес, негизги - баалоочу процесстердин жардамында компетенттүүлүктүн жетишилген деңгээлин кандайча фиксирленген жана анын жогорулатылышын кандайча камсыздаганга боло тургандыгын аныктоо. Ошондуктан окутуунун жетишилген натыйжаларынын сапатын мүнөздөгөн жогорку окуу жайлардын бүтүрүүчүлөрүнүн компетенцияларынын ар бир түзүмдөштүрүлүшкө муктаж. Түзүмдөштүрүлүш бул компетенциянын кесиптик ишмердиктин анык бир чөйрөсүндөгү мазмундуу белгилер болуп көрсөтүү аркылуу жүрөт. Компетенттүүлүк мамиле окутуунун максаттарын аныктоонун жалпы принциптеринин топтомун, билим берүүнүн мазмунун тандоону, билим берүү процессин уюштурууну жана окутуунун натыйжаларын баалоону талап кылат. Мындай принциптердин катарына төмөнкү жоболор кирет;

- билим берүүнүн мааниси студенттерде ишмердиктин түрдүү чөйрөсүндөгү жана түрлөрүндөгү проблемаларды өз алдынча чече алуу жөндөмдүүлүгүн өстүрүүдө турат (студенттин социалдык тажрыйбасына анын өздүк тажрыйбасы да элемент катары кирет);

- билим берүү процессин уюштуруунун мааниси студенттерде билимдин мазмунун түзгөн таанып-билүү, коммуникативдик, уюштуруучулук, нарк-насилдик жана башка проделмаларды өз алдынча чече алуу тажрыйбасын калыптандыруунун шарттарын калыптандырууда жатат.

Аракеттеги мыйзамга ылайык, бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо аттестациялык баалоонун каражаттардын мазмунунда, мамлекеттик билим берүү стандарттын талапта-

рын чагылдырыштын талап кылган аккредитация процессинде жүрөт.

Демек, мамлекеттик билим берүү стандарттын жаны структурасында аккредитациянын жүрүшүндө адат болуп калган билимдерди, билгичтиктерди жана көндүмдөрдү эмес, жетиштүү ири топтомдон турган жалпы маданияттык жана кесиптик компетенциялардын өздөштүрүлгөндүк денгээлин балоо талап кылынып жатат [3].

Аталган компетенцияларды ички жана сырткы баалоого болот. Ички баалоодо ар бир студент жетишкендиктердин топтомун түзөт, резюме жазат, өздүк анализ жана өздүк диагностика жүргүзөт. Ал эми сырткы баалоону тышкы органдар берет. Бул жерде тестирлөө методу, рецензиялоо методу, студент менен эксперттин диалогу ж.б. методдор колдонулушу мүмкүн. Баалоонун жыйынтыктары боюнча студент бул же тигил компетенциянын өнүгүү аныктаган тастыктама алышы керек.

Мындай шарттарда окуу жайдын ишмердигин комплекстүү текшерүү менен алектенген структуралар айрым предметтер боюнча көнүмүш болуп калган тапшырмаларды эле пайдаланышы жетишсиз. Анткени компетенциялар предметтик билимдер, билгичтиктер, көндүмдөрдүн кандайдыр топтомунан түзүлбөйт. Ошол себептүү жаны баалоочу каражаттар зарыл. Алар педагогикалык өлчөөлөр теориясынын заманбап жетишкендиктеринин негизинде түзүлүүгө тийиш жана предметтик билимдер, билгичтиктер, көндүмдөрдүн жөнөкөй эле суммасына кетирилбестен, жогорку окуу жайлардын бүтүрүүчүсүн даярдоонун сапатынын ар тараптуу жана коп түзүмдүү мүнөздөмөлөрүнүн калыптангандык денгээлин өлчөгөнгө мүмкүндүк бериши керек.

Окутууга компетенттүүлүк мамиледе болочок адисти кесиптик даярдоонун натыйжасынын сапаты жогорку окуу жайлардын бүтүрүүчүсүн кесиптик даяр болгондугунун “учурдун чакырыктарына” туура келгендик катары түшүнүлөт да, “кесиптик компетенттүүлүк” түшүнүгү аркылуу каралат. Жогоруда белгиленгендей кесиптик компетенттүүлүк тигил же бул чөйрөдө ийгиликтүү кесиптик ишмердик үчүн зарыл болгон личносттук жөндөмдүүлүктөрүнүн, са-

паттарынын жана касиеттеринин топтомун өз ичине алат [4].

Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишмердикке даяр болуусунун критерийлери мамлекеттик билим берүү стандарттын талаптары аркылуу, ал эми анын компетенциялары ар бир бүтүрүүчү катары алууга тийиш болгон ишмердиктин негизги түрлөрү аркылуу аныкталат. Мамлекеттик билим берүү стандарттын билимдердин, билгичтиктердин, чече турган маселелердин чөйрөсүн белгилөө менен, ал маселелердин тизмегин аныктайт. Демек, жогорку окуу жайлардын жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын программасын иштеп чыгууда бүтүрүүчү ээ боло турган негизги теориялык суроолордун жана бүтүрүүчү чечүүнүн жолун билүүгө тийиш болгон типтүү маселелердин тизмесин аныкташы керек.

Адисти даярдоонун бирдиктүү бүтүндүү процессин камсыздоо зарылдыгы окуу программаларын иштеп чыгууда карата бирдиктүү мамиленин сакталуу зарылдыгын да шарттайт. Окуу программалары компетенцияларды анализдөөгө багытталган маселелерди бөлүп алуу негизинде түзүлөт. Ошондуктан, программаларды иштеп чыгууда приоритеттерди орду ордуна коюу зарыл. Биринчи орунда программанын максаты катары компетенттүүлүктүн мүнөздөмөлөрү коюлат, андан кийин аларды калыптандыруу жолдору жана калыптанышы сунушталат, андан ары конкреттүү маселелерди чечүүгө жана компетенцияларды өнүктүрүүгө өбөлгө түзүүчү маалыматтар берилет [5].

Эгерде окуу программасы ушундай логикада түзүлсө, анда анын зарыл түзүүчүлөрү болуп студенттердин кесиптик ишмердиктин мазмунуна контексттүү кийрилиши жана ошондой эле ой толгоолор, пикирлер менен алмашуунун натыйжасында пайда болуучу студенттик социалдык жана тилдик компетенттүүлүгүн өнүктүргөн окутуунун коммуникативдик талаасынын жаралышы эсептелет. Жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүүнүн мурдагы стандарттары боюнча негизги билим берүү программаларынын долбоорунун негизги билим берүүнүн мазмунун түзөт эле. Жаны мамлекеттик билим берүү стандарттын биринчи жолу талаптар билим берүүнүн минималдык

мазмунуна (дидактикалык бирдиктер) эмес, компетенциялар аркылуу туюнтулган негизги билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн натыйжаларына коюлуп жатат.

Ошентип негизги билим берүү программаларын долбоордо акцент окутуунун мазмунуна (негизги билим берүү программаларын кирген параметрлери) окутуунун натыйжаларына жана компетенцияларга (негизги билим берүү программаларын чечүү параметрлери) которулган.

Бирок негизги билим берүү программаларынын долбоорунун жаңы негизги катары компетенциялар менен иштөө аны бир маанилүү түшүнүүнү, б.а. окутуунун кандай натыйжаларына (студент билиши керек, жасай алышы керек, ээ болушу керек) жетишүү зарыл жана эмне үчүн экендигин түшүнүүнү талап кылат.

Компетенттүү мамиле менен окутуу учурдун талабы экендигин азыркы билим берүү тармагында, азыркы формалардын, компетенциялардын, идеалардын турмушка ашырылуусу ийгиликсиз болоору белгиленүүдө.

Мурда пайдаланылып келген идеаларды, көз каранды жана азыркы мезгилдеги актуалдуу альтернативдик мамилелер, ички чөйрөлөр талкууланып отуруп учурдагы заман талабына ылайык “компетенттүү мамиле” деген жаны моделдин кураштырылышына негиз болду.

Компетенция билимдин сапатынын жаны нормасы экендиги жогоруда белгиленди. Ал интегралдык касиетке ээ болуу менен, предметтер аралык мүнөзгө ээ. Компетенцияларды калыптандыруу, ийгиликтүү окуу процесси үчүн, окутуунун натыйжаларына жетишүү үчүн турактуу көзөмөлдүн, мониторингдин жүргүзүлүшүнүн зарылдыгы байкалып турат [6].

Акыркы жылдарда КРдин Билим Берүү жана илим министрлигинин (ББИМ) көп баскычтуу билим берүүнүн жүзөгө ашыруучу жогорку окуу жайлардагы рангдарга ажыратуусунда билим берүүнүн сапатын баалоого карата оптималуу мамилени издөөнүн бир жолу деп кароого болот. Башка өлкөлөрдө билим берүүнүн сапатын көз карандысыз коомдук баалоо концепциясы да орун алган. Коомдук баалоо системасында базалык түшүнүк болуп, эмгек рыногунун кардары катары жогорку окуу жайлардагы бүтүрүүчүсүнүн конкуренцияга түшүнүк бере

алуу жөндөмдүүлүгү эсептелет.

Акыркы 20 жылдын аралыгында кесиптик окуу жайларга инновациялык технологиялар кеңири киргизилди деп айтсак жаңылбайбыз. Алсак, модулдук окутуу, интерактивдик окутуу, долбоордук окутуу, маалымат-коммуникациялык окутуу ж.б. технологиялары ар бир кесиптик окуу жайда киргизилген. Бул багытта окутуучулар жыл сайын атайын курстардан, семинарлардан билим алып келишет. Бирок, бүтүрүүчүлөрдүн адистик компетенттүүлүгү көзгө көрүнөрлүк өзгөрүлбөгөндүгүн мамлекеттик сыноолордун жыйынтыктары тастыктап турат. Эмне үчүн? Себептери кайсылар? - деген мыйзамдуу суроолор туулат. Эң башкы себеби – окутуучулар сунушталган технологиялардын маңызын толук түшүнө электигинде болуп жатат. Талаш жок, ар бир окутуучу, эгерде ал тиешелүү семинарларда, курстарда катышкан болсо, анда алар каралган технологияны билишет бирок түшүнүшө элек. Эми ар бир окутуу технологиясын болочок адистин компетенттүүлүгүн калыптандыруу көз карашынан талдап, анын потенциалдуу мүмкүнчүлүктөрүн аныктоого убакыт жетти деп ойлойм.

Инновациялык технологиялардын арасында интерактивдик окутуу методикасы өзгөчө орунду ээлейт. Анткени, аталган технология тажрыйба аркылуу окутуу принцибине негизденет. Академиялык окутуу технологиясында теориялык маалыматтарга, ал эми тажрыйба аркылуу окутуу (ТАО) технологиясында тажрыйбаны калыптандырууга басым жасалат. Демек, аталган технология адистин компетенттүүлүгүнүн калыптанышына мүмкүнчүлүк берери көрүнүп турат.

Интерактивдик окутуу технологиясын эмгек рыногундагы суроо-талаптарга жана сунуштоолорго ылайык теория менен практиканы оптималдуу айкалыштырып окутууга көмөктөшүүчү “Топтордо иштөө”, “5x5x5”, “Акыл чабуулу”, “Пленардык дискуссия”, “Чечимдер дарагы”, “Кластер”, “Ролдорду аткаруу” ж.б.у.с. методдордон турган окуу-методикалык комплекс катары кароого болот.

Эми алардын айрымдарына адистик компетенттүүлүктү калыптандыруу көз карашынан саресеп сала кетели.

“Топтордо иштөө”. Өткөн кылымдын 70-жылдары топтук иш өзгөчө популярдуу болуп чыккан. Салттык оку-тууга (докладдарга, дискуссияларга, лекцияларга, теориялык семинарларга) көнүп калган психологдорго жана педагогдорго жаңы дүйнө ачылгандай болгон.

Ар бир мезгил топтук иштөөгө өзүнүн жаңылыктарын кошуп келет. Студенттер 4-7 адамдан турган топторго бөлүнөт. Ар бир топ коюлган проблеманы же суроону талкуулап, жыйынтыгын презентацияда көрсөтүшөт. Презентация бардык студенттерди активдештирет. Ар бир студенттин тактоо үчүн суроо берүүгө жана жеке көз карашын тайманбай айтууга мүмкүнчүлүгү бар.

Топторго сунушталуучу тапшырмалар бирдей же ар түрдүү болушу ыктымал. Эгерде тапшырмалар ар түрдүү болсо, анда алар бир эле проблеманын ар кандай аспектилерине тиешелүү болушу керек. Тапшырмалардын мисалдары: бул же тигил адистиктин алгылыктуу жактары; бул же тигил адистин компетенциялары; бул же тигил адистиктин эмгек рыногунда популярдуу болбой калышынын себептери.

Презентациянын формасы топко, темага, ошондой эле, окутуучунун чыгармачылыгына жараша болот. Топтук иштин жыйынтыгы боюнча отчет чоң баракчада даярдалган тизме, сүрөт, сценарий, кластер ж.б. түрүндө болушу мүмкүн. Оозеки отчетко жол берилбейт. Ар бир топтун презентациясы 3-5 мүнөттөн ашпоосу зарыл.

Топтордо иштөөнүн мөөнөтү коюлган проблеманын же тапшырманын деңгээлине жараша 10-30 мүнөт болушу ыктымал. Эң узак деңгемде 20-45 мүнөт болот.

Топтордо ишти уюштуруу тартиби:

1. Окутуучунун же алып баруучунун жардамы менен 4-7 студенттен турган 4-6 топ түзүлөт. Топтордогу адамдардын саны 4-7ден ашып кетсе, анда ар бир катышуучунун активдүү иштөө мүмкүнчүлүгү чектелип калат. Ар бир топ өз алдынча столдун тегерегинде жайгашат.

2. Алып баруучу талкууга коюлган темага байланыштуу бир же эки суроо койот. Топтун ишинин жыйынтыгын көрсөтүү ыкмасы, ошондой эле, жумушту аткаруу мөөнөтү аныкталат.

3. Топ өз ичинен катчыны, убакытка көз са-

луучуну, талкууну уюштуруучуну шайлап алат.

4. Алып баруучу ар бир топко көз салып, берилген тапшырманы топтогу ар бир катышуучу туура түшүнгөндүгүнө ынанат, суроолорго жооп берет, зарыл болгон учурда кошумча көрсөтмөлөрдү сунуштайт.

5. Белгиленген убакыт аяктаганда (же бардык топтор тапшырманы аткарып бүтөөр замат) алып баруучу талкууну токтотот да, презентаторлорго кезек берет.

6. Окутуучу же алып баруучу жалпы талкууну уюштурат, топтордун иштерин салыштыруу менен жыйынтыктайт.

“5x5x5”. Бул методдун жардамында 25 студент кыска убакыт ичинде кандайдыр-бир маселени талкуулап, ага катышкандардын көз карашын билип, өз түшүнүгүн кеңейтүүгө мүмкүнчүлүк алат.

Беш адамдан турган беш топто 5 мүнөттүн ичинде катышуучулар алып баруучу тарабынан коюлган проблеманы талкуулашат. Андан кийин, алып баруучу мурдагы дискуссиялык 5 топтон бирден киши катышкандай 5 тайпа түзөт. Катышуучулар жаңы топтордо мурдагы тайпада аткарылган жумуштардын жыйынтыгын талкууга сунушташат.

5x5x5 методу тайпанын баардык мүчөлөрүн активдештирет. Алардын ар бири кыска убакыт ичинде (10 мүнөт) дискуссиянын катышуучусу да, докладчы да боло алат.

Аталган методу 9, 16, 25, 49, 64 адамдан турган тайпаларда да пайдаланса болот. Албетте, чоң топтордо убакыт көбүрөөк талап кылынат. Топтор бир проблеманы же бир эле проблеманын ар түрдүү аспектилерин талкууга алышы мүмкүн. Мында отчет үчүн убакыт көп талап кылынышы ыктымал.

5x5x5 методу алып баруучунун активдүүлүгүн жана тайпаны топторго билгичтик менен бөлө билишин талап кылат.

Топтордун ишин уюштуруу этаптары:

1. Алып баруучу залдагы 5 столду, ар биринин тегерегинде бештен отургуч болгондой кылып жайгаштырат.

2. Алып баруучу катышуучуларды ар биринде бештен адам болгондой кылып беш топко бөлөт.

Ал үчүн ватман кагазын 25 чакмакка бөлүү

керек. А1, А2, А3, А4, А5, В1, В2, В3, В4, В5, В1, В2, В3, В4, В5, Г1, Г2, Г3, Г4, Г5, Д1, Д2, Д3, Д4, Д5, Е1, Е2, Е3, Е4, Е5 – символдорун карточкаларга жазабыз. Столдорго А, Б, В, Г, Д тамгаларын коебуз. Андан кийин катышуучуларга карточкалар таратылат. Ар бир катышуучу тиешелүү орунга отурат. Көнүгүүнүн экинчи этабында столдорго 1-5 цифралары жайгаштырылат. Катышуучулар карточкадагы цифрага тиешелүү столго барып орун алат.

3. Катышуучулар тиешелүү орундуктарга жайгашкандан кийин, алып баруучу талкуулануучу теманы жарыялайт (топтор үчүн даярдалган маселелер бирдей же бир эле теманын ар кандай аспектилери болушу мүмкүн). Дискуссиянын убактысы (6-10 мүнөт) белгиленет, ошондой эле, дискуссиянын ар бир катышуучусу чогулуштун жүрүшүн жана анын жыйынтыктарын талкуулашарын маалымдалат.

4. Алып баруучу ар бир топтугу иштин жүрүшүнө саресеп салат, тапшырманы баардыгы түшүнгөнүнө же түшүнбөгөнүнө ынанганга аракеттенет, суроолорго жооп берет. Эгерде катышуучулар анын жардамына муктаж болсо, анда кошумча көрсөтмө берет.

5. Тапшырмаларды аткаруу убактысы аяктагандан кийин, алып баруучу мурдагы топтон бирден өкүл болгондой кылып жаңы топторду түзөт (2-пункттагы көрсөтмөгө ылайык). Катышуучулар жаңы орундарга отургандан кийин, алып баруучу 6-10 мүнөтү бакытты белгилеп, анын ичинде ар бир катышуучу мурдагы топто аткарылган иштер боюнча айтып берүүсүн сунуш кылат.

6. Алып баруучу аткарылган ишти жыйынтыктап, бардык катышуучулардын активдүүлүгүнө ыраазычылык билдирет.

Жогорудагы баяндамадан аталган эки методдун дидактикалык аткарган милдетине карата бири биринен кескин айырмаланып турганын байкоого болот. Тактап айтканда, эки метод эки

түрдүү дидактикалык милдетти аткарат.

Интерактивдик методдор түрдүү потенциалга ээ. Андыктан, болочок адистин компетенциясына кирген ар бир тажрыйбаны (билим, билгичтик, көндүм) үйрөтүүдө тиешелүү интерактивдик методду тандай билүү керек экен.

Жыйынтыктап айтканда, ар бир интерактивдик ыкманын адистик компетенттүүлүктү калыптандыруудагы мүмкүнчүлүгү чоң. Андыктан, биринчи кезекте, ар бир адистик боюнча эмгек рыногундагы суроо-талаптарга жана сунуштоолорго ылайык компетенцияларды аныктап, аны калыптандыруу үчүн эффективдүү методду тандоо зарыл. Балким, ар бир адистик боюнча компетенцияларды так аныктагандан кийин, тиешелүү методдордун мазмунун иштеп чыгуу максатка ылайык болор.

Адабияттар:

1. Алтыбаева М.А. Кесиптик билим берүүдө окутуунун натыйжаларын долборлоо маселелери. - Ош, 2018. - №19. - 223-б.
2. Зикирова Г.А. Математиканы технологиялык колледжде окутуу процессиндеги билим берүүнүн уланмалуулук принцибин пайдалануу. / Республикалык илимий-теориялык журнал «Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана», №1. - Бишкек, 2014. - 211-212-бб.
3. Кулгаева Д.Ч. Формирования профессиональной компетентности будущего инженера в процессе преподавания математики. / Республикалык илимий-теориялык журнал «Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана», №1. - Бишкек, 2014. - 190-193-бб.
4. Нажимидинова А.Э. Компетенттүү мамиле жана педагогикалык адистин этнопедагогикалык компетенттүүлүгүн өнүктүрүү жөнүндө. / Республикалык илимий-теориялык журнал «Известия вузов Кыргызстана», №2. - Бишкек, 2015. - 253-254-бб.
5. Селевко Г.К. Компетентности и их классификация [Текст] / Г.К. Селевко. - М.: 2004. - №4. - С. 138-143.
6. Хеннер Е.К. Информационно-коммуникационная компетентность учителя: структура, требования и система измерения [Текст]: Информатика и образование / Е.К. Хеннер. - М., 2004. - №12. - С. 5-9.

Рецензент: д.пед.н., профессор Бабаев Д.Б.